

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 20 d.
(OR. en)

15701/23

JAI 1530
MIGR 404
ASIM 109
SOC 806
EMPL 580

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. lapkričio 16 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 715 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Dėl įgūdžių ir specialistų judumo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 715 final.

Pridedama: COM(2023) 715 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 11 15
COM(2023) 715 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Dėl įgūdžių ir specialistų judumo

1. ĮVADAS

Kvalifikuota darbo jėga yra labai svarbi ES ekonomikos konkurencingumui ir jos augimo bei inovacijų pajėgumams. Darbdaviams sunku rasti reikiamų darbuotojų. Naujausias Komisijos demografijos priemonių rinkinys parodė, kaip Europos gyventojų senėjimas dar labiau gilina šią problemą¹. **ES turi skubiai imtis veiksmų darbo jėgai padidinti.**

Darbo jėgos trūkumas ES daro poveikį įvairioms profesijoms ir sektoriams visais įgūdžių lygmenimis, įskaitant sveikatos priežiūrą, ilgalaikę priežiūrą ir socialinio darbo veiklą, statybą, gamybą, transportą ir sandėliavimą, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas, inžineriją, techninę ir mokslinę veiklą bei informacines ir ryšių technologijas (IRT). Numatoma, kad ES prisitaikant prie besikeičiančio pasaulio trūks kvalifikuotų darbuotojų. Įgyvendinus tinkamą politiką, iki 2030 m. vykdant **žaliąją pertvarką** bus sukurta 1–2,5 mln. papildomų darbo vietų. Dėl **skaitmeninės pertvarkos** padidės tiek aukšto lygio IRT ekspertinių žinių, tiek pagrindinių skaitmeninių įgūdžių paklausa: iki 2030 m. ES siekia įdarbinti 20 mln. IRT specialistų, o šiuo metu trūksta 11 mln.².

Europos įgūdžių metais pabrėžiama, kad strateginis požiūris sprendžiant darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą yra ir išliks būtinas. Pradėti reikia nuo vietos lygmens veiksmų. ES darbo rinkos politikos pagrindas – priemonės, kuriomis siekiama perkvalifikuoti vidaus darbo jėgą ir kelti jos kvalifikaciją³, skatinti grupių, kurių dalyvavimas darbo rinkoje yra mažesnis⁴, aktyvumą, teikiant tikslinę paramą regionams, kuriuose mažėja gyventojų ir trūksta įgūdžių, ir judumui ES viduje. Jau vykdoma daug veiksmų (žr. santrauką priede), kuriais skatinamos kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo sistemos ir praktika, užtikrinant darbo jėgos judumą padedama mažinti bendrosios rinkos kliūtis ir didinamas besimokančių asmenų mobilumas. Tačiau vien šių veiksmų nepakaks poreikiui patenkinti. Kadangi pasaulyje įgūdžiai itin vertinami, ES konkurencingumui ateityje turės įtakos jos gebėjimas pritraukti specialistų iš viso pasaulio ir sukurti palankią aplinką, kurioje būtų galima **pritraukti visų lygių įgūdžių turinčių asmenų į Europą.**

ES toliau stiprins **bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis**, laikydamasi abiem pusėms naudingo požiūrio atverti naujus teisėtos migracijos kelius, teikdama paramą įgūdžių ugdymo srityje ir skatindama apykaitinę migraciją, kad būtų kovojama su protų nutekėjimu.

Šiame komunikate ir prie jo pridedamuose pasiūlymuose apžvelgiami vienas kitą papildantys veiksmai, kuriais siekiama, kad ES taptų patrauklesnė visų profesijų, kurių atstovų įgūdžių gali prireikti darbdaviams, specialistams, taip pat skatinti judumą ES viduje. Jais šalinamos tarptautinio įdarbinimo kliūtys ir padedama užtikrinti, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų visapusiškai naudotis savo įgūdžiais ir kvalifikacija Europoje. Pristatytų iniciatyvų tikslas – **panaudoti ES paramą ir visas ES galias siekiant padėti valstybėms narėms konkuruoti pasaulinėse varžybose dėl specialistų.** Siūlomos naujos priemonės padėtų derinti **darbo pasiūlą ir paklausą** tarp ES darbdavių ir trečiųjų šalių piliečių, ieškančių darbo ES. ES lygmens veiksmai gali turėti didesnę poveikį nei atskirų valstybių narių pastangos, todėl jie yra tinkamesnis būdas pritraukti reikiamų darbuotojų ir pasinaudoti masto ekonomija siekiant sumažinti įdarbinimo kliūtis. Palankesnių sąlygų judėti ES viduje sudarymas, pavyzdžiui,

¹ COM(2023) 577 *final*.

² Tikslas nustatytas COM(2021) 118 *final*. Statistiniai duomenys gauti iš Eurostato duomenų apie įdarbintus IRT specialistus rinkinio, kurį galima rasti adresu: [Eurostatas \(europa.eu\)](https://eurostatatlas.europa.eu)

³ ES vidaus darbo jėgą sudaro dirbantys ir darbo neturintys ES piliečiai ir teisėtai gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai.

⁴ Pvz., moterų, jaunimo, vyresnio amžiaus darbuotojų, asmenų su negalia, romų ir migrantų kilmės asmenų.

mobilumo mokymosi tikslais skatinimo priemonės, taip pat daro teigiamą poveikį asmenims iš ES nepriklausančių šalių, norintiems dalyvauti ES darbo rinkoje.

Nustatytais veiksmais siekiama užtikrinti **kompleksinį požiūrį, pagal kurį imamasi veiksmų visais valdžios lygmenimis. Tai grindžiama jau atliktu darbu, įskaitant įgūdžių ir talentų dokumentų rinkinį ir migracijos ir prieglobsčio paklą**, taip pat vykdomu **bendradarbiavimu su trečiosiomis šalimis**. Įgyvendinimas priklausys nuo valstybių narių migracijos ir užimtumo institucijų, vietos ir regioninio lygmens subjektų, socialinių partnerių, įmonių ir atitinkamų šalių partnerių indėlio.

2. KAIP SPECIALISTŲ JUDUMAS IŠ ES NEPRIKLAUSANČIŲ ŠALIŲ GALI PADĖTI SPREŠTI ŠI KLAUSIMĄ?

Atsižvelgiant į įgūdžių trūkumo problemas, su kuria susiduria ES, mastą, **reikia sutelkti visas turimas politikos priemones.**

Jau šiandien **trečiųjų šalių piliečiai labai prisideda** prie ES darbo rinkos ir ES ekonomikos. Net 13 proc. pagrindinių darbuotojų, atliekančių svarbiausias funkcijas, yra trečiųjų šalių piliečiai⁵. Valstybės narės vis labiau atveria savo darbo rinkas trečiųjų šalių piliečiams, turintiems įgūdžių, reikalingų trūkumo problemai spręsti. 2022 m. trečiųjų šalių piliečiams ES užimtumo tikslais išduota apie 1,6 mln. pirmųjų leidimų gyventi⁶ – tai didžiausias skaičius nuo tada, kai 2009 m. Eurostatas pradėjo rinkti duomenis. Didesnę dalį profesijų, kurių darbuotojų trūksta, atstovų paprastai sudaro ES nepriklausančiose šalyse gimę darbuotojai⁷.

Kelios valstybės narės neseniai įgyvendino arba šiuo metu svarsto savo darbo jėgos migracijos sistemų reformas, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas atvykti iš užsienio⁸. Tačiau valstybių narių požiūriai skiriasi, informacijos apie migracijos programas ne visada lengva rasti⁹, o bendradarbiavimas su šalimis partnerėmis dažnai būna fragmentiškas, todėl ES yra ne tokia patraukli potencialiems darbuotojams.

Nesugebėjus pritraukti trūkstamų profesijų darbuotojų iš ES nepriklausančių šalių ir geriau panaudoti įgūdžius, darbo jėgos paklausa ir toliau bus nepatenkinta visais įgūdžių lygmenimis, sulėtės ekonomikos augimas ir pablogės paslaugų kokybė. Kad ES taptų patraukli specialistams iš viso pasaulio, reikia ne tik spręsti trūkumo problemą, bet ir skatinti inovacijas ir technologinę pažangą. Išskirtiniai asmenys gali turėti didžiulį poveikį ES gebėjimui diegti inovacijas ir tobulinti naujus verslo modelius. Pavyzdžiui, jei ES nori tapti perversminių technologijų ir perėjimo prie ketvirtosios kartos saityno bei virtualiųjų

⁵ Immigrant Key Workers: Their Contribution to Europe's COVID-19 Response (liet. „Pagrindiniai darbuotojai migrantai: jų indėlis į Europos atsaką į COVID-19“): https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/crucial-contribution-migrant-workers-europes-coronavirus-response-2020-05-13_en

⁶ [Nearly 3.7 million first residence permits issued in 2022 - Products Eurostat News - Eurostatas \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&code=sdg_8_8_10&plugin=1)

⁷ Ataskaita „2023 Employment and Social Developments in Europe“ (liet. „2023 m. Europos užimtumo ir socialinė raida“).

⁸ Pavyzdžiui, 2023 m. birželio mėn. Vokietija patvirtino darbo jėgos migracijos reformą, o vyriausybė nurodė, kad kasmet reikia pritraukti 400 000 trečiųjų šalių piliečių. 2023 m. liepos mėn. Italija priėmė naują teisėtą migracijos dekretą, kuriame nurodė, kad 2023–2025 m. reikia 833 000 trečiųjų šalių piliečių įvairiuose sektoriuose, įskaitant socialinės rūpybos, transporto, turizmo ir žemės ūkio sektorius. Daugiau informacijos apie valstybių narių darbo jėgos migracijos politiką pateikta ES specialistų rezervo poveikio vertinimo ataskaitos (SWD(2023) 717 *final*) 8 priede.

⁹ Nors veikia ES imigracijos portalas, trečiųjų šalių piliečiai ir darbdaviai ne visada apie jį žino, ir jame neteikiama informacija, kuri būtų pritaikyta prie individualios situacijos.

pasaulių¹⁰ lydere, labai svarbu, kad būtų sprendžiamas šio siauro aukšto lygio įgūdžių segmento, kuriame pasaulinė konkurencija dėl specialistų yra didžiausia, klausimas. Tokios šalys kaip JAV ir Kanada, taip pat kai kurios valstybės narės¹¹, taiko specialias programas, skirtas talentingiems asmenims, turintiems labai reikalingų įgūdžių¹².

ES patrauklumo specialistams iš užsienio didinimas

EBPO specialistų pritraukimo rodiklis¹³ rodo, kad ES negeba sėkmingai konkuruoti dėl geriausių pasaulio specialistų. **Kolektyviai ES šiuo metu neišnaudoja visų savo galimybių**, kad pritrauktų kvalifikuotų darbuotojų iš užsienio¹⁴. Nepaisant aukštos gyvenimo kokybės ir galimybių ES, trečiųjų šalių piliečiai nenurodo ES valstybių narių kaip pageidaujamų paskirties vietų ir pirmenybę teikia kitoms EBPO narėms, pavyzdžiui, Naujajai Zelandijai, Australijai, JAV ar Kanadai. Vienas iš lemiančių veiksnių gali būti ir galimybės mokytis paskirties šalių kalbos. Tarp penkių EBPO patrauklumo aukštos kvalifikacijos darbuotojams rodiklio šalių yra tik viena valstybė narė – Švedija.

Teisėta migracija yra pasidalijamoji kompetencija, o tai reiškia, kad valstybės narės išlaiko visišką teisę nustatyti priimamų asmenų skaičių. Tačiau jos taip pat susiduria su **bendrais iššūkiais ir poreikiais**. ES, kaip patrauklios užsienio specialistų paskirties vietos, populiarinimas gali būti naudingas visoms valstybėms narėms, nes tos valstybės narės, kurių tarptautinis žinomumas yra mažesnis arba kurios turi mažiau išteklių specialistams pritraukti, gali pasinaudoti sutelktomis pastangomis ir ES ekonomikos integracijos teikiamomis galimybėmis. ES bendradarbiavimas taip pat padeda valstybėms narėms ir darbdaviams spręsti bendrus praktinius uždavinius: įvertinti trečiųjų šalių piliečių įgūdžius, susieti juos su darbdaviais ir struktūrizuoti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis.

Šiuo metu siekiama pašalinti teisės aktų sistemos trūkumus. 2019 m. atlikus teisėtos migracijos teisės aktų tinkamumo patikrinimą¹⁵ paaiškėjo, kad Sąjungos *acquis* šioje srityje yra fragmentiškas ir jo nepakako bendram ES patrauklumui padidinti. Nuo to laiko buvo priimta peržiūrėta ES mėlynosios kortelės direktyva¹⁶, kuria nustatomos veiksmingesnės taisyklės siekiant pritraukti aukštos kvalifikacijos darbuotojų (jos įgyvendinimo terminas – 2023 m. lapkričio mėn.). Kaip išdėstyta įgūdžių ir talentų dokumentų rinkinyje¹⁷, vyksta derybos dėl Komisijos pasiūlymų peržiūrėti Vieno leidimo direktyvą¹⁸ ir Ilgalaikių gyventojų direktyvą¹⁹, siekiant supaprastinti teisėtos migracijos procedūras. Imdamasi tolesnių veiksmų, Komisija išsipareigojo išnagrinėti galimus papildomus teisėtos migracijos į ES būdus trijose svarbiose srityse: ilgalaikės priežiūros, jaunimo judumo ir novatoriškų verslininkų.

Įgūdžių ir talentų dokumentų rinkinyje aiškiai nurodyta, kad, atsižvelgiant į praktinių kliūčių, trukdančių įdarbinti trečiųjų šalių piliečius, mastą, **esamų teisėkūros priemonių nepakanka**. Tiek ES nepriklausančių šalių piliečiams, tiek darbdaviams, ypač MVI, turinčioms ribotus išteklius, tarptautinis darbo jėgos pasiūlos ir paklausos derinimas tebėra pernelyg sudėtingas

¹⁰ Žr. COM(2023) 442 *final*.

¹¹ Europos migracijos tinklas, [Synthesis report on Migratory Pathways for Start-Ups and Innovative Entrepreneurs in the European Union](#), 2019 m. gruodžio mėn.

¹² Žr., pavyzdžiui JAV O-1A vizą.

¹³ [Talent Attractiveness 2023 - OECD](#)

¹⁴ Išsamesnė analizė pateikta ES specialistų rezervo poveikio vertinimo ataskaitoje, SWD(2023) 717 *final*.

¹⁵ SWD(2019) 1056 *final*.

¹⁶ 2021 m. spalio 20 d. Direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB.

¹⁷ COM(2022) 657 *final*.

¹⁸ COM(2022) 655 *final*.

¹⁹ COM(2022) 650 *final*.

ir brangus²⁰. Trečiųjų šalių piliečiai dažnai patiria didelių išlaidų, pavyzdžiui, administracinių mokesčių arba vertimo išlaidų. Be finansinės naštos, **tarptautinio įdarbinimo procedūrų sudėtingumas ir trukmė atgraso** tiek trečiųjų šalių piliečius, tiek darbdavius²¹ – daugiau kaip pusė (52 proc.) įmonių, įdarbinančių darbuotojus iš ES nepriklausančių šalių, mano, kad tai yra labai arba vidutiniškai sunku²². Dar viena ilgalaikė kliūtis – problemos, kylančios norint gauti aiškią informaciją apie teisėtos migracijos taisykles ir procedūras²³.

Kaip pabrėžta Pirmininkės U. von der Leyen 2022 m. pranešime apie Sąjungos padėtį, su **trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimu** susijusios problemos dažnai yra dar viena praktinė kliūtis, atgrasanti darbuotojus atvykti į ES. Valstybės narės turi konkrečių įsipareigojimų, susijusių su profesijomis, kurios reglamentuojamos visose valstybėse narėse. ES teisės aktuose dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (Direktyva 2005/36/EB) ES lygmeniu nustatyti būtiniausi septynių profesijų (pvz., slaugytojų ir gydytojų) rengimo standartai. Kitų profesijų reglamentavimas priskiriamas nacionalinei kompetencijai²⁴. Šimtai profesijų reglamentuojamos tik kai kuriose valstybėse narėse, pavyzdžiui, statybos inžinierių arba šildymo įrangos technikų profesijos. Sprendimai dėl oficialaus pripažinimo gali būti reikalingi ne tik norint užsiimti profesine veikla, bet ir teisėtos migracijos arba galimybės toliau studijuoti tikslais.

Kvalifikacijų pripažinimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti, kad atvykstantys tam tikrų profesijų darbuotojai būtų pakankamai parengti, turėtų pakankamą išsilavinimą ar patirtį. Tačiau trečiosiose šalyse įgytų kvalifikacijų pripažinimo procesai dažnai yra pernelyg **brangūs, sudėtingi ir ilgai užtrunka**. Jie taip pat užkrauna didelę administracinę naštą valstybėms narėms dėl informacijos apie trečiųjų šalių kvalifikacijų sistemas trūkumo, riboto ekspertinių žinių ir išteklių sutelkimo ES lygmeniu ir sunkumų tikrinant dokumentų autentiškumą.

Daugelis profesijų, kurių darbuotojų trūksta, nėra reglamentuojamos. Tokiais atvejais darbdaviai gali savo nuožiūra nuspręsti, ar trečiųjų šalių piliečių profilis yra tinkamas pagal jų kvalifikaciją, patirtį ir įgūdžius, o oficialaus pripažinimo procesas nereikalingas. Tačiau dar viena didelė kliūtis, trukdanti specialistų ir kvalifikuotų darbuotojų judumui, yra nepakankamas darbdavių supratimas ir nepakankamas **pasitikėjimas trečiosiose šalyse įgytais įgūdžiais ir kvalifikacijomis**, kurių reikia norint įdarbinti nereglamentuojamų profesijų darbuotojus²⁵.

Tai ne tik daro poveikį ES patrauklumui, bet ir lemia **protų švaistymą** – trečiųjų šalių piliečiai dirba darbą, kuriam reikia žemesnės už turimą kvalifikacijos. Eurostato duomenimis, 2022 m. daugiau kaip ketvirtadalis trečiųjų šalių piliečių buvo aukštos kvalifikacijos, tačiau 39,4 proc. dirbo darbą, kuriam jų kvalifikacija pernelyg aukšta²⁶, o moterys tokį darbą dirbo

²⁰ Išsamesnė informacija pateikta ES specialistų rezervo poveikio vertinimo ataskaitoje (SWD(2023) 717 *final*). Apskaičiuota, kad vidutinės trečiosios šalies piliečio įdarbinimo išlaidos gali būti 1 500–2 500 EUR (neįskaitant perkėlimo išlaidų), kurios gali padidėti iki 8 500–10 000 EUR, jei reikia įdarbinimo agentūrų paslaugų.

²¹ Vidutinė procedūrų trukmė – 4–6 mėnesiai.

²² Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 529. Europos įgūdžių metai: įgūdžių trūkumas, įdarbinimo ir išlaikymo strategijos mažosiose ir vidutinėse įmonėse.

²³ 2019 m. teisėtos migracijos teisės aktų tinkamumo patikrinimas (SWD(2019) 1056 *final*).

²⁴ Tačiau valstybės narės turi užtikrinti, kad teisės verstis profesine veikla reglamentavimas būtų proporcingas ir nebūtų diskriminuojama dėl pilietybės ar kitų priežasčių. Taip pat reikia atlikti proporcingumo vertinimą prieš priimančias bet kokias naujas arba iš dalies keičiant esamas profesinio reglamentavimo priemones pagal Direktyvą (ES) 2018/958.

²⁵ Prie pasiūlymo dėl ES specialistų rezervo pridedama poveikio vertinimo ataskaita (SWD(2023) 717 *final*).

²⁶ Tai reiškia, kad jie dirba žemos arba vidutinės kvalifikacijos darbą, nors yra įgiję aukšto lygio išsilavinimą.

dažniau nei vyrai. Tarp ES piliečių, dirbančių kitoje valstybėje narėje, atitinkamas skaičius sudaro 31,8 proc., o savo šalyje gyvenančių asmenų – tik 21,1 proc.²⁷ Todėl kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo palengvinimas taip pat gali padėti išlaisvinti neišnaudotą ES jau esančių trečiųjų šalių piliečių potencialą.

Siekiant ES patrauklumo ir apskritai sėkmingos teisėtos migracijos politikos, taip pat labai svarbu sukurti **palankią aplinką** teisėtai šalyje gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir teikti veiksmingą paramą integracijai, be kita ko, darbuotojų šeimoms. Šioje srityje tebėra sunkumų. Trečiųjų šalių piliečiai patiria didesnę diskriminaciją darbe ir turimi duomenys rodo, kad tai daro neproporcingą poveikį labai išsilavinusiems asmenims²⁸ ir yra viena iš priežasčių, dėl kurių ne ES piliečių užimtumo lygis yra žemesnis nei ES piliečių²⁹. Šią problemą siekiama spręsti tiek ES kovos su rasizmu veiksmų planu³⁰, tiek 2021–2027 m. integracijos ir įtraukties veiksmų planu³¹. Sąžiningu ir skaidriu įdarbinimu užtikrinama, kad visi kandidatai turėtų lygias ir nešališkas galimybes konkuruoti dėl darbo, neatsižvelgiant į jų lytį, rasinę ar etninę kilmę, amžių, religiją ar tikėjimą³².

Siekiant tinkamai valdyti teisėtą migraciją taip pat labai svarbus bendradarbiavimas su **socialiniais partneriais**. Socialinis dialogas gali padėti sukurti bendrą viziją, kaip teisėta migracija turėtų būti įtraukta į platesnes darbo rinkos strategijas. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į socialinių partnerių nuomonę, siekdamos užtikrinti, kad tais atvejais, kai, jų nuomone, būtina atlikti darbo rinkos tyrimus, šiuos tyrimus būtų galima greitai užbaigti ir darbdaviams, visų pirma MVĮ, bei trečiųjų šalių piliečiams tektų nedidelė administracinė našta. Turėtų būti pateikiama aiški ir prieinama informacija apie jų veikimą. Tiek darbdaviai, tiek profesinės sąjungos atlieka tam tikrą vaidmenį integruojant trečiųjų šalių piliečius, o įgyvendinant Europos integracijos partnerystę struktūrizuojamas ES lygmens bendradarbiavimas šioje srityje³³.

Tikslinio požiūrio, kurio atspirties taškas – su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimas, poreikis

Sėkmingam specialistų judumui reikalingos priemonės, skirtos įdarbinti ne ES piliečiams sektoriuose, kuriuose jų darbo jėgos poreikis yra didžiausias, ir masto ekonomija gerinant ES ir valstybių narių lygmens bendradarbiavimą teisėtos migracijos srityje.

Komisija mano, kad specialistų judumo priemonės ES lygmeniu turėtų būti **strateginės** ir nukreiptos į profesijas, kurioms daro poveikį **žalioji ir skaitmeninė pertvarka**, taip pat **sveikatos priežiūra ir ilgalaikė priežiūra**, atsižvelgiant į neatidėliotinus ES masto poreikius ir tikėtinus darbo rinkos pokyčius šiose srityse.

²⁷ Duomenys gauti 2023 m. liepos mėn. (Eurostatas).

²⁸ Ataskaita „2023 Employment and Social Developments in Europe“ (liet. „2023 m. Europos užimtumo ir socialinė raida“).

²⁹ 2022 m. dirbo 61,9 proc. ne ES piliečių, kitų ES valstybių narių piliečių – 77,1 proc., o piliečių – 75,4 proc. (Eurostatas).

³⁰ COM(2020) 565 final.

³¹ COM(2020) 758 final.

³² Direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo, Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės, ir Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus.

³³ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/cooperation-economic-and-social-partners/european-partnership-integration_en

Tačiau darbo rinkos poreikiai gali greitai kisti, taip pat skirtis įvairiose valstybėse narėse. ES turėtų pajėgti užtikrinti, kad jos darbo jėgos migracijos iniciatyvos atitiktų naujausius ekonomikos ir darbdavių poreikius. Prieinamos naujausios **su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimas yra labai svarbus** rengiant lanksčias strategijas, skirtas darbo jėgos trūkumo problemai spręsti, padėti tenkinti darbo jėgos pasiūlos ir paklausos poreikius ir ugdyti įgūdžius.

Remdamasi vykdomomis iniciatyvomis, kuriomis siekiama kurti sudėtingesnius su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimo metodus³⁴, Komisija siekia formuoti **sistemingesnį požiūrį į su įgūdžiais susijusios informacijos teikimą ir naudojimą**. 2023 m. sausio mėn. pradėjusi veikti Darbo jėgos migracijos platforma yra vertingas forumas diskusijoms apie tai, kaip parengti tikslinę darbo jėgos migracijos politiką, kuri atspindėtų strateginį trūkumą, remiantis su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimu. Ji suburia valstybių narių užimtumo ir migracijos institucijų atstovus su socialiniais partneriais ir suteikia galimybę keistis informacija šiais klausimais įgyvendinant Europos įgūdžių metų programą³⁵.

Veiksmas. Komisija toliau skatins strategiškesnį požiūrį į su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimą, remdamasi naujausiais darbo rinkos duomenimis, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir valstybinėmis užimtumo tarnybomis.

3. LENGVESNIS ASMENŲ IŠ ES NEPRIKLAUSANČIŲ ŠALIŲ ĮDARBINIMAS – ES SPECIALISTŲ REZERVAS

Šiame komunikate nustatomos priemonės, skirtos pagrindinėms ankstesniame skirsnyje nurodytoms kliūtims šalinti palengvinant tarptautinį įdarbinimą, remiant kvalifikacijų pripažinimą ir įgūdžių patvirtinimą ir stiprinant bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis šiose srityse. Šio požiūrio kertinis akmuo yra Komisijos pasiūlymas sukurti **ES specialistų rezervą**, kuriuo įgyvendinami Komisijos įsipareigojimai, priimti įgūdžių ir talentų dokumentų rinkinyje ir migracijos ir prieglobsčio pakte.

ES specialistų rezervo tikslas – padidinti bendrą ES patrauklumą sukuriant **pirmąją ES masto platformą**, kurioje galėtų dalyvauti trečiųjų šalių piliečiai visame pasaulyje, norintys teisėtai dirbti Europoje, ir darbdaviai, kurie negali rasti reikiamų specialistų ES darbo rinkoje. Taip ES darbdaviams bus suteikta galimybė įdarbinti daugiau specialistų, o įdarbinimas bus greitesnis ir paprastesnis. Darbo ieškantiems asmenims ir darbdaviams bus teikiama informacija apie įdarbinimo ir imigracijos procedūras, taip pat apie kvalifikacijų pripažinimą platformoje dalyvaujančiose ES valstybėse narėse. Siekiant palengvinti integraciją, į ją taip pat bus įtraukta informacija apie gyvenimo ir darbo sąlygas dalyvaujančiose valstybėse narėse ir trečiųjų šalių piliečių teises bei pareigas. ES delegacijų tinklas visame pasaulyje

³⁴ Pavyzdžiui, 2020 m. Europos įgūdžių darbotvarkėje numatyti veiksmai, kuriais siekiama rinkti naujesnę, išsamesnę ir tikslesnę su įgūdžiais susijusią informaciją. Europos profesinio mokymo plėtros centras, Eurostatas, EDI ir EUROFOUND dalyvauja įvairiose iniciatyvose, kuriomis siekiama tobulinti su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimą, be kita ko, naudojantis didžiais duomenimis. Įgūdžių poreikio numatymas sektorių lygmeniu vykdomas pagal sektorių bendradarbiavimo įgūdžių srityje planą, orientuojantis į prioritetinius sektorius. 2023 m. birželio mėn. platformoje „Europass“ pradėjo veikti su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimo priemonė, kurioje pateikiama informacija apie trūkstamas profesijas kiekvienoje šalyje. Valstybių narių lygmeniu valstybinės užimtumo tarnybos vis aktyviau nustato būsimus įgūdžių poreikius, daugelis jų taip pat rengia išsamias strategijas būsimiems įgūdžių poreikiams tenkinti.

³⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_103

padės teikti informaciją ir bus ryšių palaikymo punktas darbo ieškantiems asmenims iš trečiųjų šalių, ieškantiems informacijos apie legalios migracijos būdus ir ES specialistų rezervo platformą.

Į ES specialistų rezervą bus įtrauktos konkrečios **profesijos visais įgūdžių lygmenimis, kurių darbuotojų Sąjungoje dažniausiai trūksta** ir kurių atstovai tiesiogiai prisideda prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos. Prireikus šių tikslinių profesijų sąrašas bus atnaujinamas atsižvelgiant į kintančias darbo rinkos aplinkybes. Šiuo metu Komisija yra nustačiusi 42 ES mastu trūkstamas profesijas³⁶, kurių sąrašas pridėtas prie siūlomo Reglamento dėl specialistų rezervo. Kad būtų galima greitai reaguoti į kintančius darbo rinkos poreikius, Komisija galės iš dalies pakeisti šį sąrašą deleguotuoju aktu. Be to, valstybės narės galės pranešti apie konkrečių trūkstamų profesijų įtraukimą į sąrašą arba išbraukimą iš jo nurodydamos laisvas tų profesijų darbo vietas.

Valstybės narės **savanoriškai** dalyvaus ES specialistų rezervo veikloje ir padės valdyti specialistų rezervo sistemą per savo atitinkamas valdžios institucijas. Dalyvaujančių valstybių narių nacionalinės valdžios institucijos aktyviai dalyvautų įgyvendinant šią priemonę ir tik tose valstybėse narėse įsisteigę darbdaviai galėtų užregistruoti savo laisvas darbo vietas portale ir jame ieškoti kandidatų. Pasiūlyme visapusiškai atsižvelgiama į išimtinę valstybių narių atsakomybę už priimamų ne ES piliečių skaičiaus nustatymą ir juo bus papildytos, o ne pakeistos esamos specialistų pritraukimo nacionaliniu lygmeniu priemonės.

ES specialistų rezervas bus nauja IT platforma, kurioje daugiausia dėmesio bus skiriama trečiųjų šalių piliečiams, kurie dar nėra ES, o jos projektas bus grindžiamas ilgalaikėmis sėkminga Komisijos patirtimi, susijusia su **EURES** platforma³⁷. ES specialistų rezervas apims integruotas apsaugos priemones, kad būtų išvengta darbdavių taikomos išnaudojimo praktikos, primenant, kad pradėję dirbti trečiųjų šalių piliečiai, įdarbinti per ES specialistų rezervą, turės tokias pačias teises ir pareigas kaip ir vidaus darbuotojai. Jis taip pat padės užtikrinti sąveikumą su nacionalinėmis įdarbinimo platformomis.

Specialistų rezervas padės įgyvendinti migracijos ir prieglobsčio pakto išorės aspektą, prisidedant tiek prie specialistų pritraukimo partnerysčių, tiek kuriant veiksmingus papildomus atvykimo į ES būdus. Registruotis ES specialistų rezerve bus galima perkeltiesiems asmenims trečiosiose šalyse, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir taip bus remiamos pastangos nustatyti papildomus atvykimo būdus reikalavimus atitinkantiems asmenims.

Sudarydamas palankesnes sąlygas naudotis esamais teisėtais atvykimo būdais, ES specialistų rezervas taip pat atgrasys nuo neteisėtos migracijos. Šį aspektą dar labiau sustiprins tai, kad

³⁶ Sąrašas pagrįstas trimis pagrindiniais šaltiniais: i) Europos darbo institucijos (EDI) informacija, grindžiama VUT duomenimis apie įvairių profesijų darbo jėgos trūkumą; ii) duomenimis apie darbo jėgos trūkumą, aktualų atsižvelgiant į poveikio klimatui neutralizavimą ir skaitmenizaciją ir nustatytą remiantis tiesioginiu sektoriaus indėliu įgyvendinant ES klimato srities ir skaitmenizacijos tikslus; iii) duomenimis apie profesijas, kurių atstovų trūkumas ankstesniais metais nebuvo labai didelis, tačiau kurių svarba pertvarkai, tikėtina, ateityje didės.

³⁷ **EURES** tikslas – palengvinti laisvą darbuotojų judėjimą ES; jis veikia kaip Europos valstybinių užimtumo tarnybų bendradarbiavimo tinklas, turintis paieškos portalą, kad būtų lengviau susieti darbo ieškančius asmenis ir darbdavius.

teisės užsiregistruoti ES specialistų rezerve neturės joks asmuo, kuriam taikomas draudimas atvykti, ypač priėmus sprendimą grąžinti pagal Grąžinimo direktyvą³⁸.

Veiksmas. Reglamentas dėl ES specialistų rezervo sukūrimo

- Komisija siūlo **Reglamentą dėl ES specialistų rezervo sukūrimo**³⁹, kad būtų palengvintas strateginis tarptautinis ES nepriklausančių šalių kilmės darbo ieškančių asmenų, turinčių ES svarbias trūkstamas profesijas, įdarbinimas;
- Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis siekdama užtikrinti, kad ES specialistų rezervas nuo pat pradžių būtų sukurtas taip, kad būtų tinkamai tenkinami nacionalinės darbo rinkos poreikiai ir papildomos esamos nacionalinės iniciatyvos, be kita ko, užtikrinant sąveikumą su esamomis nacionalinėmis įdarbinimo platformomis.

4. LENGVESNIO IR GREITESNIO TREČIOSIOSE ŠALYSE ĮGYTŲ PROFESINIŲ KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMO IR ĮGŪDŽIŲ PATVIRTINIMO UŽTIKRINIMAS

Komisija siūlo priemonių rinkinį, kuriuo skatinamas **bendras požiūris ir valstybių narių bendradarbiavimas kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo srityje**, kad būtų lengviau rasti informaciją apie atitinkamas taisykles ir procedūras, o valstybėms narėms ir darbdaviams būtų lengviau gauti patikimą informaciją apie ES nepriklausančių šalių kvalifikacijų ir įgūdžių sistemas. Paprastesnės ir geresnės procedūros šioje srityje padės darbdaviams sužinoti, ką praktiškai reiškia už ES ribų įgyta kvalifikacija, užtikrinant, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų atlikti darbą, kuriam jie įdarbinami, ir turėtų panašią kvalifikaciją kaip ir ES piliečiai.

Atsižvelgiant į realybę darbo rinkoje, taip pat reikia plačiau taikyti principą „svarbiausia – įgūdžiai“. Šia galimybe jau naudojasi ir iki šiol gerų rezultatų pasiekė nemažai įmonių įdarbindamos ir pripažindamos ne tik formalios kvalifikacijos, bet ir kitų įrodomų įgūdžių bei patirties, kurių reikia norint nustatyti tinkamus kandidatus į laisvas darbo vietas, vertę.

Darbas rengiant bendrą ES požiūrį į trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimą

Šiuo metu Komisija priima Rekomendaciją dėl visų teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimo⁴⁰, kurioje pateikiamos gairės, kaip patobulinti procedūras ir padėti valstybėms narėms greičiau ir veiksmingiau pripažinti už ES ribų įgytą kvalifikaciją ir įgūdžius. Rekomendacijoje skatinama didinti lankstumą ir mažinti administracinę naštą trečiųjų šalių piliečiams, kad jie galėtų greičiau ir veiksmingiau įsidarbinti arba įgyti aukštąjį išsilavinimą ES. Rekomendacija susijusi su atvejais, kai pripažinimas reikalingas siekiant užsiimti reglamentuojamosiomis profesijomis vykdant teisėtos migracijos procedūras, ir kai siekiama toliau mokytis. Joje pabrėžiama, kad oficialaus pripažinimo procedūros turėtų būti taikomos tik tais atvejais, kai teisės būtų suteiktos kvalifikacijos turėtojui šiomis trimis aplinkybėmis. Įdarbinant nereglamentuojamųjų profesijų darbuotojus kvalifikacijų pripažinimo neturėtų būti reikalaujama. Tokiais atvejais skaidrumo priemonės ir informacija gali padėti suprasti ir palyginti kvalifikacijas ir įgūdžius.

³⁸ Direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse.

³⁹ COM(2023) 716 *final*.

⁴⁰ Ši rekomendacija taikoma trečiųjų šalių piliečiams, kurie šiuo metu siekia gauti vizą arba leidimą dirbti ir gyventi valstybėje narėje arba jau teisėtai gyvena Sąjungoje.

Kalbant apie galimybę užsiimti reglamentuojamosiomis profesijomis, rekomendacijoje remiamasi Direktyva 2005/36/EB, kuria nustatoma profesinių kvalifikacijų pripažinimo ES sistema⁴¹. Rekomendacija taip pat grindžiama patirtimi, įgyta įgyvendinant 2022 m. balandžio mėn. Komisijos rekomendaciją dėl asmenų, bėgančių nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, kvalifikacijų pripažinimo palengvinimo⁴². Tolesnių su šia rekomendacija susijusių veiksmų vertinimas⁴³ parodė įvairią perspektyvią praktiką, kuria pagrįsta naujoji rekomendacija, be kita ko, pabrėžiant valstybių narių valdžios institucijų ir šalių partnerių keitimosi informacija naudą siekiant palengvinti kvalifikacijų pripažinimą.

Rekomendacija bus vertingas ES specialistų rezervo papildymas ir turėtų padėti valstybėms narėms **tobulinti pripažinimo procedūras, siekiant pritraukti kvalifikuotų darbuotojų iš užsienio**. Joje valstybės narės raginamos naudoti su įgūdžiais susijusius duomenis siekiant nustatyti „prioritetines reglamentuojamasias profesijas“, kurių atveju pripažinimo procedūros turėtų būti dar labiau paspartintos trečiųjų šalių piliečiams ir judiems ES piliečiams. Pradėjus veikti ES specialistų rezervui, valstybės narės, nustatydamos prioritetines reglamentuojamasias profesijas, galėtų atsižvelgti į ES specialistų rezervui parengtą ES mastu trūkstamų profesijų sąrašą.

Įdarbinimo procedūras įvairiuose sektoriuose galima patobulinti vadovaujantis rekomendacijoje pateiktomis gairėmis, tačiau jų taikymas skirsis priklausomai nuo to, kaip reglamentuojamas kiekvienos profesijos atstovų užimtumas. Pavyzdžiui, kadangi skaitmeninės sritys profesijos apskritai neregamentuojamos, rekomendacijoje siūloma įdarbinant eiti tokias pareigas vadovautis principu „svarbiausia – įgūdžiai“. Šioms profesijoms taip pat gali būti taikoma peržiūrėta Mėlynosios kortelės direktyva, kuria nustatytas įgūdžių, kuriuos patvirtina profesinė patirtis, ir panašių aukštojo mokslo kvalifikacijų lygiavertiškumas kai kuriose IRT sritys darbo vietose⁴⁴. Šių profesijų atveju valstybės narės neturėtų nustatyti oficialaus pripažinimo procedūros kaip išankstinės priėmimo sąlygos.

Veiksmas. Komisijos rekomendacija dėl trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimo⁴⁵

Dėl šios rekomendacijos procedūros būtų paprastesnės ir greitesnės, kartu užtikrinant, kad pateiktą informaciją būtų galima patikrinti, o procesais būtų galima pasitikėti. Laikantis profesinių standartų neturėtų būti taikomi reikalavimai, kurie atgrasytų kandidatus arba sulėtintų įdarbinimo procedūras.

Komisija remis rekomendacijos įgyvendinimą:

- rengdama specialius susitikimus su valstybėmis narėmis, visų pirma profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatorių grupėje, taip pat su kitais suinteresuotaisiais subjektais;

⁴¹ Pagal Direktyvoje 2005/36/EB siūlomą sistemą nustatomi bendri pripažinimo principai, procedūros ir kriterijai, kuriais skatinamas pripažinimo proceso skaidrumas, teisingumas ir nuoseklumas. Kaip minėta pirmiau, joje taip pat nustatyti būtiniausi tam tikrų profesijų rengimo standartai.

⁴² Komisijos rekomendacija (ES) 2022/554 dėl asmenų, bėgančių nuo Rusijos invazijos į Ukrainą, kvalifikacijų pripažinimo.

⁴³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/assessment-commission-recommendation-eu-2022554-5-april-2022-recognition-qualifications-people_en

⁴⁴ Žr. Direktyvos (ES) 2021/1883 2 straipsnio 9 dalies a punktą ir I priedą.

⁴⁵ C(2023) 7700 *final*.

- ragindama valstybes nares teikti ataskaitas dėl nacionalinių iniciatyvų ir reformų, taip pat statistinius duomenis apie sprendimus dėl pripažinimo, susijusius su trečiosiose šalyse įgytomis kvalifikacijomis;
- suteikdama prieigą prie informacijos internete, kad padėtų trečiųjų šalių piliečiams suprasti įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo Sąjungoje reikalavimus;
- užtikrindama kuo didesnę rekomendacijos ir kitų komunikate nurodytų veiksmų sinergiją.

Informavimo apie pripažinimo procedūras ir kvalifikacijų palyginamumą gerinimas

Informacijos apie trečiosiose šalyse įgytas kvalifikacijas ir įgūdžius ir valstybėse narėse taikomas pripažinimo ir patvirtinimo procedūras paieška yra svarbus elementas tiek darbdaviams, tiek kandidatams iš ES nepriklausančių šalių⁴⁶. Atsakomybę už pripažinimo ir patvirtinimo procedūras dažnai dalijasi įvairios valstybių narių administracinės institucijos, įskaitant centrinio ir regioninio lygmens institucijas. Šiuo metu trečiųjų šalių piliečiams ir judiems ES darbuotojams gali būti sunku nustatyti, ar profesija, kuria jie nori verstis, yra reglamentuojama konkrečioje valstybėje narėje, ar ne. Kliūtis gali būti ir tai, kad trūksta informacijos apie pripažinimą įvairiomis kalbomis: pastangos spręsti šią problemą padėjo darbo ieškantiems iš Ukrainos perkeltiems asmenims⁴⁷.

Nors šiuo metu nėra pagrindinio ES lygmens informacijos apie trečiųjų šalių kvalifikacijų pripažinimą centro, **ENIC-NARIC tinklai**⁴⁸ sukūrė keletą priemonių, kuriomis palengvinama prieiga prie informacijos apie pripažinimo procedūras ir aukštojo mokslo sistemas, kurias galima toliau plėtoti. NARIC gali priimti sprendimus dėl akademinio pripažinimo ir lyginamųjų pažymų, daugiausia dėmesio skirdami aukštojo mokslo kvalifikacijai. Kai kurie NARIC veikia kaip viena bendra prieiga kvalifikacijoms vertinti arba pripažinti, todėl galima sudaryti palankesnes sąlygas trečiųjų šalių piliečiams naudotis procedūromis. Dešimtyje valstybių narių⁴⁹ NARIC padėjo sukurti duomenų bazines, kuriose viešai skelbiama informacija apie nacionalinius sprendimus dėl pripažinimo, kai kuriais atvejais ES lėšomis.

Komisija skatins valstybes nares sukurti trečiųjų šalių kvalifikacijų palyginamumo duomenų bazines ir užtikrinti šių duomenų bazių sąveikumą ir jas remti, 2024 m. skirdama finansavimą pagal programą „Erasmus+“. Atitinkamų kvalifikacijų, visų pirma akademinų, atveju duomenų bazėse turėtų būti galima nemokamai parengti lyginamąjį pažymą ir, jei įmanoma, nurodyti kvalifikacijos pripažinimo tvarką. Kad būtų galima atlikti tiesioginius

⁴⁶ Savo 2017 m. tyrime „Making Integration work: Assessment and Recognition of Foreign Qualifications“ EBPO pabrėžė, kad sąlygų lengviau gauti informaciją apie pripažinimo procedūras sudarymas yra vienas pagrindinių klausimų, kurį reikia spręsti siekiant tobulinti pripažinimo sistemas. 2013 m. išsamioje ataskaitoje dėl migrantų kvalifikacijų ir gebėjimų pripažinimo Europoje Tarptautinė migracijos organizacija atkreipė dėmesį į trūkumus, susijusius su migrantų galimybėmis gauti informacijos keliose ES valstybėse narėse. 2019 m. Komisijos atlikto teisėtos migracijos teisės aktų tinkamumo patikrinimo išvados taip pat rekomenduota pagerinti trečiųjų šalių piliečių prieigą prie informacijos apie pripažinimo procedūras ir jų rezultatus (SWD(2019) 1056 *final*).

⁴⁷ Balandžio 5 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/554.

⁴⁸ ENIC tinklas (Europos nacionalinių informacijos centrų tinklas) ir NARIC tinklas (Nacionalinių akademinio pripažinimo informacijos centrų tinklas) glaudžiai bendradarbiauja. ENIC yra valstybių, kurios yra Kvalifikacijų, susijusių su aukštojo mokslo, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencijos šalys, pripažinimo institucijos, kurioms sekretoriato paslaugas teikia Europos Taryba ir UNESCO, o NARIC yra programos „Erasmus+“ šalių pripažinimo institucijos. Visi NARIC taip pat yra ENIC (išskyrus Graikijos pripažinimo instituciją). Abu tinklai turi bendrą darbo programą, chartiją ir valdybą.

⁴⁹ Airijoje, Bulgarijoje, Danijoje, Italijoje, Kipre, Lenkijoje, Lietuvoje, Nyderlanduose, Švedijoje, Vokietijoje.

palyginimus vartojant panašius terminus ir apibrėžtis, Komisija ragina valstybes nares užtikrinti, kad šios duomenų bazės būtų grindžiamos Europos mokymosi modelio standartais⁵⁰. Komisija bendradarbiaus su NARIC tinklu, kad užtikrintų suderintą požiūrį į įtrauktinas trečiąsias šalis ir kvalifikacijas, pirmenybę teikdama specialistų pritraukimo partnerystės šalims. Duomenų bazėse taip pat gali būti nurodyta, kokių papildomų mokymų (pvz., mikrokredencialų) gali prireikti siekiant užpildyti spragas tarp trečiojoje šalyje įgytos kvalifikacijos ir panašios kvalifikacijos valstybėse narėse. Daugiakalbės duomenų bazės dar labiau palengvina prieigą prie informacijos.

Antrame etape Komisija taip pat išnagrinės galimybę sukurti **ES lygmens priemonę, susiejančią nacionalines pripažinimo duomenų bazes**, kuria būtų galima pagal suderintą šabloną parengti visas valstybes nares apimančias konkrečių trečiosiose šalyse įgytų kvalifikacijų lyginamąsias pažymas, pateikiamas skaitmeniniu formatu. Tai galėtų apimti tiek ES, tiek trečiosiose šalyse įgytas kvalifikacijas, kad būtų palengvintas judumas ES viduje ir teisėta migracija. Priemonė būtų pagrįsta esamomis nacionalinėmis duomenų bazėmis ir būtų sąveiki su šalių partnerių⁵¹, su kuriomis bendradarbiauja Europos mokymo fondas (ETF), nacionalinių kvalifikacijų duomenų bazių tinklu. Ši priemonė taip pat galėtų suteikti galimybę darbdaviams nustatyti trečiosiose šalyse įgytas kvalifikacijas, panašias į jų ieškomą nacionalinę kvalifikaciją, o tai gali padėti tinkamai pritaikyti įdarbinimo procedūras. Be to, kandidatams būtų nurodyta, kaip jų kvalifikacija bus vertinama pripažinimo procedūros metu.

Šiuo metu ENIC-NARIC tinklai daugiausia dėmesio skiria aukštajam mokslui. Atsižvelgiant į techninių įgūdžių poreikį ES darbo rinkoje ir į tai, kad šiuo metu nėra ES lygmens bendradarbiavimo struktūrų **profesinio rengimo ir mokymo kvalifikacijų pripažinimo** srityje, išplėsti tinklų veiklą įtraukiant profesinį rengimą ir mokymą galėtų būti labai naudinga. Valstybės narės galėtų išnagrinėti, ar, padedant Komisijai, NARIC centrų vaidmuo galėtų apimti profesinį rengimą ir mokymą. Taip būtų galima sudaryti sąlygas rengti lyginamąsias pažymas, susijusias su ES ir trečiųjų šalių profesinio rengimo ir mokymo kvalifikacijomis, taip pat akademinėmis kvalifikacijomis.

Kita svarbi priemonė, kuria reikia remtis, yra Komisijos **reglamentuojamųjų profesijų duomenų bazė**⁵². Joje pateikiama informacija apie tai, ar konkrečios profesijos yra reglamentuojamos kiekvienoje valstybėje narėje, taip pat nurodoma už pripažinimą atsakinga institucija. Nors šiuo metu duomenų bazė skirta judėjimui ES piliečiams, joje pateikta informacija apie tai, kokios konkrečios profesijos reglamentuojamos kiekvienoje valstybėje narėje, yra svarbi ir trečiųjų šalių piliečiams. Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis siekdama užtikrinti, kad duomenų bazėje būtų pateikiama tiksli informacija apie institucijas, atsakingas net tik už ES piliečių, bet ir už trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimą.

ES specialistų rezervo platforma skatins informacijos išteklių, susijusių su pripažinimo ir patvirtinimo procedūromis dalyvaujančiose valstybėse narėse, matomumą, siekiant užtikrinti, kad kandidatai teiktų paraiškas turėdami kuo daugiau žinių apie jų kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo galimybes.

Veiksmas. Pripažinimo procesų skaidrumo ir galimybių jais pasinaudoti didinimas

⁵⁰ Europos mokymosi modelis yra daugiakalbis mokymosi duomenų modelis, kurį galima naudoti apibūdinant visus su mokymusi, įskaitant formalųjį, neformalųjį ir savaiminį mokymąsi, susijusius duomenis. Šiuo modeliu remiamas keitimasis duomenimis apie įgūdžius, kvalifikacijas, akreditavimą ir mokymosi galimybes, taip pat sąveikumas ir kredencialų mainai.

⁵¹ Šiuo metu vyksta koncepcijos pagrindimo etapas.

⁵² <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/home>

Komisija:

- skatins valstybes nares ir padės joms kurti semantiškai sąveikias pripažinimo procesų ir sprendimų dėl pripažinimo duomenų bazes, kurios galėtų generuoti lyginamąsias pažymas;
- išnagrinės galimybes sukurti papildomus internetinius informacijos centrus, teikiančius informaciją apie įgūdžius ir kvalifikacijas, remiantis Ukrainai skirtu informacijos centru pavyzdžiu (žr. toliau);
- įvertins galimybes sukurti ES lygmens priemonę, kuri galėtų generuoti konkrečių trečiųjų šalių kvalifikacijų lyginamąsias pažymas pagal suderintą formą ir kuri apimtų daugelį valstybių narių;
- toliau remis ENIC-NARIC tinklus ir skatins valstybes nares apsvarstyti galimybę išplėsti NARIC kompetencijos ribas, įtraukiant profesinio rengimo ir mokymo kvalifikacijas;
- į reglamentuojamųjų profesijų duomenų bazę įtrauks informaciją apie valstybių narių institucijas, atsakingas už trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijos pripažinimą, suteikiant galimybę užsiimti reglamentuojamąja profesija.

Pasitikėjimo trečiosiose šalyse įgytomis kvalifikacijomis ir įgūdžiais didinimas

Netikrumas dėl trečiosiose šalyse įgytų įgūdžių, darbo patirties ir kvalifikacijų vertės ir trečiųjų šalių mokymo ir švietimo sistemų veikimo yra viena iš pagrindinių kliūčių, su kuriomis susiduria tiek valstybių narių pripažinimo įstaigos, tiek darbdaviai, vertinantys trečiųjų šalių piliečių kvalifikaciją ir įgūdžius⁵³. Todėl ši žinių spraga turi būti vienas iš pagrindinių Komisijos darbo, susijusio su kvalifikacijų pripažinimu ir įgūdžių patvirtinimu, tikslų.

Rusijai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą, ES naudojosi keliomis priemonėmis, kad padėtų įvertinti iš Ukrainos perkeltų asmenų įgūdžius ir kvalifikaciją. Komisija atliko Europos kvalifikacijų sandaros palyginimą su Ukrainos nacionaline sistema⁵⁴ ir pateikė gaires dėl Ukrainos akademinės kvalifikacijos pripažinimo skubos tvarka⁵⁵. Be to, į ukrainiečių kalbą buvo išverstos įvairios pagrindinės priemonės. ETF sukūrė informacijos apie Ukrainoje įgytas kvalifikacijas, įgūdžius ir studijas centrą⁵⁶ – nuo 2022 m. kovo mėn. iki 2023 m. sausio mėn. su juo buvo konsultuotasi maždaug 21 000 kartų. Šios priemonės padėjo ES pripažinimo specialistams ir darbdaviams geriau suprasti iš Ukrainos perkeltų asmenų įgūdžių profilį ir kvalifikaciją.

Šia vertinga patirtimi galima pasinaudoti nustatant **strategiškesnį požiūrį rengiant gaires, kurios padėtų atlikti kredencialų vertinimą ir pripažinti už ES ribų įgytas kvalifikacijas**. ETF turi daug patirties, įgytos padedant trečiosioms šalims kurti nacionalines kvalifikacijų sistemas, kurias būtų galima palyginti su Europos kvalifikacijų sandaromis, visų pirma ES kaimynystės ir plėtros regione. Be to, šiuo metu, įgyvendinant projektą su Afrikos Sąjunga⁵⁷, jis teikia sistemine pagalbą vienuolikai Afrikos šalių, kad jos parengtų savo kvalifikacijų sistemas. ENIC-NARIC tinklai taip pat suteikia vertingą pagrindą valstybių narių

⁵³ 2019 m. teisėtos migracijos teisės aktų tinkamumo patikrinimas (SWD(2019) 1056 final).

⁵⁴ Europos Komisija, Europos kvalifikacijų sandaros ir Ukrainos nacionalinės kvalifikacijų sandaros palyginimo ataskaita, 2023 m. sausio mėn.

⁵⁵ Europos Komisija, Gairės dėl Ukrainos akademinės kvalifikacijos pripažinimo skubos tvarka, 2022 m. gegužės mėn.

⁵⁶ <https://www.etf.europa.eu/en/education-and-work-information-ukrainians-and-eu-countries>

⁵⁷ <https://acqf.africa/>

pripažinimo įstaigoms bendradarbiauti analizuojant dažnai vertinamas trečiųjų šalių kvalifikacijas.

Veiksmas. ES priemonių naudojimas **siekiant lengviau suprasti** trečiosiose šalyse įgytų **kvalifikacijų ir įgūdžių**, kurie svarbūs sprendžiant ES darbo jėgos trūkumo problemą, **vertę**

Atsižvelgdama į nustatytus poreikius, Komisija:

- bendradarbiaus su ETF, ENIC-NARIC tinklais, Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo registru, valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis, kad parengtų gaires dėl atrinktų trečiųjų šalių kvalifikacijų sandarų ir konkrečių kvalifikacijų vertės, lygindama Europos kvalifikacijų sandarą su nacionalinėmis (ir regioninėmis) kvalifikacijų sandaromis ir atlikdama tikslinius trečiųjų šalių akreditavimo ir kokybės užtikrinimo praktikos vertinimus;
- į pasirinktų trečiųjų šalių kalbas išvers priemones, palengvinančias trečiųjų šalių piliečių įgūdžių vertinimą.

Ilgalaikė vizija, kaip pagerinti kvalifikacijų pripažinimą ir įgūdžių patvirtinimą

Sėkmingas ES potencialo pritraukti specialistų iš užsienio didinimas negali būti atsietas nuo pastangų siekti geresnių rezultatų **pripažįstant kvalifikacijas ir įgūdžius** ES viduje. Dabartinis techninių ir visuomenės pokyčių tempas reiškia, kad ES turi apsvarstyti, kaip turėtų būti plėtojamas jos bendras požiūris į kvalifikacijų pripažinimą ir įgūdžių patvirtinimą, kad bendrosios rinkos potencialas būtų kuo didesnis. ES turės dėti daugiau pastangų skatinti darbo jėgos judumą ir mažinti kliūtis bendrojoje rinkoje, didindama besimokančių asmenų mobilumą: kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo sistemos bei praktika turi būti tokios, kad būtų galima reaguoti į įgūdžių paklausos pokyčius.

Taip suteikiama galimybė laikytis to paties požiūrio į bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis stiprinimą ir siekį padaryti ES patrauklesne vieta dirbti. Tikslingai naudojantis su įgūdžiais susijusia informacija siekiant planuoti ir stiprinti pripažinimo tarnybų pajėgumus, sudarant sąlygas keistis sąveikia ir patikima informacija apie kvalifikacijas ir įgūdžius, taip pat užtikrinant, kad tiek darbdaviams, tiek darbuotojams teikiama informacija būtų prieinama ir atitiktų paskirtį, būtų galima palengvinti asmenų iš ES nepriklausančių šalių įdarbinimą.

Popierinių diplomų era artėja prie pabaigos. ES pradėjo **pereiti prie skaitmeninių kvalifikacijų ir kredencialų naudojimo visoje sistemoje**⁵⁸. Ateityje kiekvienas besimokantis asmuo savo kvalifikaciją, kredencialus ir teises patvirtinančius dokumentus turėtų gauti saugiu skaitmeniniu formatu, kuriame būtų pateikiama informacija įvairiomis kalbomis ir kuri būtų galima nedelsiant patikrinti. Tai padės kvalifikuotiems darbuotojams rasti darbą, taip pat palengvins įdarbinimo ir pripažinimo procesus.

Veiksmas. Komisija išnagrinės galimybę vykdyti **platesnę ES kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo sistemos reformą**, siekdama užtikrinti, kad galiojantys teisiniai pagrindai, priemonės ir sistemos, pavyzdžiui, tos, kurioms taikoma Direktyva 2005/36/EB, būtų perspektyvios, plataus užmojo ir prisidėtų prie gerai veikiančios bendrosios rinkos. Be kita ko, bus svarstoma, kaip toliau tobulinti trečiosiose šalyse įgytų kvalifikacijų pripažinimą

⁵⁸ 2021 m. spalio mėn. Komisija paskelbė Europos skaitmeninius mokymosi kredencialus – standartų ir programinės įrangos priemonių rinkinį, skirtą sukurti, elektroniniu būdu pasirašyti, išduoti, saugoti, peržiūrėti ir tikrinti daug duomenų turinčius mokymosi kredencialus ir jais dalytis.

ir kokio masto suderinimo gali prireikti, remiantis dabartinės Komisijos rekomendacijos įgyvendinimo patirtimi.

5. PARTNERYSTĖ SPECIALISTŲ JUDUMO IR ĮGŪDŽIŲ ĮGIJIMO SRITYSE

Bendradarbiavimas darbo jėgos migracijos srityje gali būti labai naudingas kilmės šalims ir priimančiosioms šalims. Specialistų judumas gali skatinti įgūdžių sklaidą ir žinių perdavimą tarp ES šalių ir šalių partnerių. Apskaičiuota, kad perlaidų srautas iš ES į mažas ir vidutines pajamas gaunančias šalis sudaro apie 65 mlrd. EUR, ir šiomis lėšomis gali būti teikiama gyvybiškai svarbi parama pažeidžiamiausiems besivystančių šalių gyventojams⁵⁹. Komisija yra įsipareigojusi mažinti sandorių išlaidas ir palengvinti perlaidų pervedimą. JT darnaus vystymosi tiksluose (DVT) pripažįstama, kad migracija padeda užtikrinti integracinį augimą ir vystymąsi, ir raginama vykdyti politiką, kuria būtų galima „palengvinti tvarkingą, saugią, teisėtą ir atsakingą žmonių migraciją ir judumą“⁶⁰.

Bendradarbiavimas teisėtų atvykimo būdų srityje yra vienas iš migracijos ir prieglobsčio pakto prioritetų. Nuo tada, kai buvo priimtas paktas, vienas pagrindinių Komisijos veiksmų šioje srityje tikslų – užmegzti specialistų pritraukimo partnerystes. Specialistų pritraukimo partnerystės suteikia pagrindą ES ir pagrindinėms trečiosioms šalims bendradarbiauti, kad būtų skatinamas abipusiškai naudingas tarptautinis judumas (žr. toliau). Komisija taip pat siekia skatinti novatoriškus papildomus būdus, susijusius su asmenų, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, užimtumu, kaip patikimą neteisėtos migracijos alternatyvą⁶¹. Toks bendradarbiavimas teisėtų atvykimo būdų srityje yra susijęs su platesnėmis partnerystėmis visais migracijos aspektais.

Norint užtikrinti veiksmingą tarptautinį bendradarbiavimą darbo jėgos migracijos srityje, reikia suderintų veiksmų, kuriais siekiama ugdyti įgūdžius, išvengti protų nutekėjimo ir skatinti įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant atitinkamas paskirties ir kilmės šalių valdžios institucijas, privatųjį sektorių ir mokymo įstaigas, partnerystes. Dialogas yra labai svarbus nustatant bendras ilgalaikes darbotvarkes, kurios padėtų pasiekti šį tikslą, o gebėjimų stiprinimo rėmimas gali labai padėti bendrus prioritetus paversti veiksmais.

ES yra pasiryžusi reaguoti į pagrįstą trečiųjų šalių susirūpinimą dėl protų nutekėjimo, dėl kurio darbo rinkos gali prarasti kvalifikuotą darbo jėgą ir gali būti stabdomas vystymasis. Mėlynosios kortelės direktyvoje nustatytos pareigos teikti ataskaitas siekiant stebėti jos poveikį protų nutekėjimui ir skatinama remti aukštos kvalifikacijos trečiųjų šalių piliečių apykaitinę migraciją. Šiame komunikate išdėstytomis priemonėmis bus remiamas šis požiūris sprendžiant protų švaistymo problemą atsižvelgiant į darbuotojų kilmės šalių interesus. Užtikrinus, kad trečiųjų šalių piliečiai būtų įdarbinami darbui, atitinkančiam jų įgūdžius ir kvalifikaciją darbo rinkoje, didėja įgūdžių perkėlimo tarp ES ir šalių partnerių galimybės ir perlaidos.

Reikia toliau spręsti susirūpinimą keliančius klausimus dėl protų nutekėjimo. Vienas iš būdų sumažinti riziką yra **siekti bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis tuose sektoriuose, kuriuose darbo rinkos ypatybės viena kitą papildo**, kalbant apie pernelyg didelį ir

⁵⁹ [International Remittance Day: EU committed to reducing transaction costs to make the most of key source of income for migrants and their families \(europa.eu\)](#); [Pasiūlymas dėl Reglamento dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas \(ES\) Nr. 1093/2010, COM\(2023\) 367 final.](#)

⁶⁰ 10 tikslo, nukreipto į nelygybės mažinimą tarp šalių ir šalyse, 10.7 uždavinys.

⁶¹ Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1364 dėl teisėtų būdų gauti apsaugą ES: perkėlimo į ES, humanitarinio priėmimo ir kitų papildomų būdų skatinimas.

nepakankamą darbuotojų skaičių. ES ir valstybės narės taip pat gali sutelkti dėmesį į bendradarbiavimą sektoriuose, kuriuose yra bendras darbuotojų poreikis, ir papildyti bendradarbiavimą migracijos srityje **įgūdžių ugdymo programomis**, kurios gali būti naudingos abiem darbo rinkoms: šalinama protų nutekėjimo rizika ir užtikrinamas protų pritraukimas.

Remdamasi esamomis nacionalinėmis sistemomis kilmės šalyse, ES jau bendradarbiauja įgūdžių srityje su pasirinktais partneriais pagal strategijos „Global Gateway“ darbotvarkę ir visose ES kaimyninėse šalyse, kad sustiprintų šalių partnerių gebėjimą bendradarbiauti su ES įgyvendinant strateginius prioritetus tokiose srityse kaip žalioji ir skaitmeninė pertvarka. ES taip pat skatina kompetenciją švietimo srityje, pavyzdžiui, įgyvendindama Afrikos regioninę mokytojų iniciatyvą (RTIA, angl. *Regional Teachers' Initiative for Africa*)⁶².

Kai įmanoma, **su judumo programomis susijusios įgūdžių ugdymo programos taip pat turėtų būti grindžiamos valstybėse narėse taikomais mokymo standartais** tiksliniuose sektoriuose. Prireikus po atvykimo į ES galėtų būti siūlomi mokymai, kuriais būtų užpildytos likusios nedidelės įgūdžių spragos. Bendradarbiaujant taip pat reikia spręsti kvalifikacijų sandarų palyginamumo ir kredencialų vertinimo klausimus.

Specialistų pritraukimo partnerystės

Specialistų pritraukimo partnerystėmis siekiama sukurti glaudesnio ES, valstybių narių ir pasirinktų šalių partnerių bendradarbiavimo sistemas specialistų judumo ir įgūdžių ugdymo srityje. Kai dirbama laikantis Europos komandos požiūrio, šios partnerystės gali būti naudingos abiem pusėms, atsižvelgiant į **abipusiškai naudingus, specialiai pritaikytus prioritetus**⁶³. Svarbu gerokai sustiprinti specialistų pritraukimo partnerystes, kurios turi būti vykdomos visapusiškai bendradarbiaujant migracijos valdymo srityje, įskaitant visų pirma veiksmingą bendradarbiavimą readmisijos klausimais.

ES neseniai užmezgė specialistų pritraukimo partnerystes su Maroku, Tunisu, Egiptu, Pakistanu ir Bangladešu. Apskritojų stalo diskusijos, surengtos su kiekviena iš šių šalių⁶⁴ dalyvaujant suinteresuotosioms valstybėms narėms, suteikė galimybę nustatyti abiem pusėms svarbius sektorius ir profesijas, kuriems reikia skirti dėmesio. Partneriai parodė **didelį susidomėjimą bendradarbiavimu įgūdžių ugdymo ir kvalifikacijų pripažinimo srityje**. Duomenų poreikis siekiant palyginti prioritetinių profesijų kompetencijos standartus buvo laikomas labai svarbiu pirmuoju žingsniu rengiant priemones tokiose srityse kaip įgūdžių ugdymas, kvalifikacijų pripažinimas ir mokymas prieš išvykimą. Diskusijos taip pat parodė bendradarbiavimo įdarbinimo, informacijos su judumu susijusiais klausimais teikimo ir tvarios reintegracijos, kuri yra apykaitinės migracijos dalis, srityse potencialą. Specialistų pritraukimo partnerystės taip pat gali padėti iš anksto patikrinti trečiųjų šalių piliečius, kandidatuojančius užimti darbo vietas, remti tikslinių profesijų atstovų patikrinimus, taip pat mokymą prieš išvykimą, pavyzdžiui, kalbų kursus.

ES darbdaviai greičiausiai ypač susidomės kandidatais, dalyvavusiais su specialistų pritraukimo partneryste susijusioje veikloje. Todėl šie trečiųjų šalių piliečiai ES specialistų rezerve bus pažymėti kaip turintys **specialistų pritraukimo partnerystės pasą**, matomą potencialiems darbdaviams ir suteiksianti informacijos apie įgūdžius, įgytus arba patvirtintus įgyvendinant specialistų pritraukimo partnerystę. Pase būtų pateikta informacija apie darbo

⁶² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_288

⁶³ COM(2022) 657 final.

⁶⁴ 2023 m. kovo 1 d. buvo surengtos apskritojų stalo diskusijos su Bangladešu, kovo 15 d. – su Pakistanu, balandžio 26 d. – su Maroku, birželio 7 d. – su Egiptu ir birželio 22 d. – su Tunisu.

ieškančio asmens išsilavinimą ir parengimą, taip pat įgūdžius ir kvalifikacijas, kurie buvo patvirtinti pagal specialistų pritraukimo partnerystę.

Nuo 2016 m. sektorių bendradarbiavimas įgūdžių srityje pradėtas pagal **programos „Erasmus+“ aljansų planą** keliose su žaliąja ir skaitmenine pertvarka susijusiose srityse⁶⁵. Kai kurie aljansai rėmė pramonės inicijuotą mokymo programų rengimą. Specialistų pritraukimo partnerystės galėtų būti vertingas pagrindas pritaikant šias programas prie trečiųjų šalių aplinkybių.

Europos privačiojo sektoriaus vaidmuo yra labai svarbus specialistų pritraukimo partnerystės veikloje tiek mokymo, tiek įdarbinimo srityse. Viešojo sektoriaus investicijos gali papildyti, bet ne pakeisti būtiną privačiojo sektoriaus, kuris gauna naudos iš kvalifikuotų darbuotojų, indėlį, kad būtų užtikrintas ilgalaikis tokios veiklos tvarumas. Privatusis sektorius, įskaitant profesines asociacijas, jau dalyvauja pagal specialistų pritraukimo partnerystės finansuojamuose veiksmuose, visų pirma rengiant mokymo trečiosiose šalyse programas.

Komisija užtikrins, kad šiame dokumentų rinkinyje nustatytais trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo priemonėmis būtų papildytos ir remiamos specialistų pritraukimo partnerystės.

Veiksmas. Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis pagal specialistų pritraukimo partnerystes. Atsižvelgdama į kartu su šalimis partnerėmis ir dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis nustatytus poreikius, Komisija:

- **apsvarstys, kurių specialistų pritraukimo partnerystės šalių kvalifikacijų sistemų tikslinę analizę atlikti;**
- **skatins stiprinti švietimo ir mokymo sistemų pajėgumus** specialistų pritraukimo partnerystės šalyse, remdamasi planuojamais veiksmais pagal KVTBP „Globali Europa“, taip pat tarptautiniu programos „Erasmus+“ aspektu;
- **kartu su valstybėmis narėmis gerins specialistų pritraukimo partnerystės šalims skirtos informacijos apie trečiųjų šalių piliečiams taikomas pripažinimo procedūras teikimą;**
- **stiprins valstybių narių ir šalių partnerių, dalyvaujančių specialistų pritraukimo partnerystėse, bendradarbiavimą kvalifikacijų pripažinimo srityje.**

6. BESIMOKANČIŲ ASMENŲ IR MOKYMO VEIKLOJE DALYVAUJANČIŲ DARBUOTOJŲ MOBILUMO PALENGVINIMAS ĮGYVENDINANT JUDUMO DOKUMENTŲ RINKINĮ

Įgyvendindama šį specialistų judumui skirtą dokumentų rinkinį, Komisija siūlo **Tarybos rekomendaciją dėl atnaujintos mobilumo mokymosi tikslais sistemos**. Šio pasiūlymo tikslas palengvinti mobilumą mokymosi tikslais ES viduje visų pirma bus naudingas ES piliečiams. Tačiau pasiūlymas taip pat suteikia galimybę skatinti glaudų bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis mobilumo mokymosi tikslais srityje laikantis **Europos komandos požiūrio**, išnaudojant bendrą ES, kaip įgūdžiams ugdyti skirtos vietos, patrauklumą. Tai gali būti grindžiama programos „Erasmus+“ veiksmais, visų pirma iniciatyvos „Studijos

⁶⁵ Šie aljansai suburia pagrindinius įvairių pramonės ekosistemų suinteresuotuosius subjektus, įskaitant įmones, profesines sąjungas, švietimo ir mokymo įstaigas, taip pat valdžios institucijas. Europos įgūdžių darbotvarkėje Sektorių bendradarbiavimo įgūdžių srityje planas pripažįstamas kaip viena iš pagrindinių su įgūdžių ugdymu susijusių sprendimų iniciatyvų.

Europoje“ ir programos „Erasmus Mundus“ veiksmams, kuriais konkrečiai siekiama į ES pritraukti talentingų trečiųjų šalių studentų. Pasiūlyme taip pat raginama imtis veiksmų siekiant spręsti nuolat išskylančias problemas, su kuriomis susiduria trečiųjų šalių piliečiai, visų pirma susijusias su vizų arba leidimų gyventi išdavimu tiems, kurie pasirenka Europą kaip mokymosi vietą.

Aukštojo mokslo įstaigų studentai, kurie pasinaudojo mobilumo mokymosi tikslais galimybe pagal programą „Erasmus+“, dažniau dirba užsienyje arba tarptautinio pobūdžio darbą⁶⁶. Kai žmonės įgyja teigiamos patirties laikinai būdami ES mobilumo mokymosi tikslais, tikėtina, kad jie ateityje sugrįš į ES dirbti.

Pasiūlymu valstybės narės raginamos **pašalinti likusias mobilumo mokymosi užsienyje tikslais kliūtis**, į visas švietimo ir mokymo programas įtraukiant mobilumo laikotarpį galimybę. Valstybių narių bendradarbiavimas su šalių partnerių institucijomis taip pat yra labai svarbus, be kita ko, visapusiškai pasinaudojant ES vizų kodeksu⁶⁷ ir Direktyva dėl studentų ir tyrėjų⁶⁸.

Veiksmas. Komisija siūlo **Tarybos rekomendaciją dėl mobilumo mokymosi tikslais sistemos**⁶⁹.

Šiuo pasiūlymu valstybės narės raginamos glaudžiai bendradarbiauti laikantis Europos komandos požiūrio, kad Europa būtų toliau populiarinama kaip talentų iš trečiųjų šalių mokymosi vieta. Jeigu valstybės narės ratifikuotų UNESCO Globalią su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų pripažinimo konvenciją, tai taip pat būtų vertingas indėlis.

Komisija padės įgyvendinti rekomendaciją:

- nustatydamą, kaip naudojami atitinkami ES finansavimo srautai (pvz., „Erasmus+“, Europos solidarumo korpusas) ir kitoks finansavimas nacionaliniu ar tarptautiniu lygmeniu, siekiant didinti informuotumą apie gerą patirtį ir skatinti mobilumo mokymosi tikslais veiksmų sinergiją. Europos universitetų aljansai pagal Europos švietimo erdvės programą padėjo skatinti subalansuotą studentų mobilumą ES viduje ir šis požiūris taip pat galėtų paskatinti didesnę mobilumą už ES ribų;
- padėdamą valstybėms narėms plėtoti visapusišką požiūrį į kalbų mokymą ir mokymąsi, kuris turėtų teigiamą poveikį ir trečiųjų šalių piliečiams.

7. IŠVADA

Šiame komunikate nustatomos įvairios darbo kryptys, kuriomis siekiama padidinti ES patrauklumą kvalifikuotiems trečiųjų šalių darbuotojams, nes ateityje nuo jų labai priklausys ES darbo rinkos veikimas. Šių tikslų galima siekti kartu su kitais pagrindiniais politikos tikslais, tokiais kaip vidaus darbo jėgos kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas, mobilumas mokymosi tikslais, trečiųjų šalių piliečių integracija, užtikrinimas, kad visi darbuotojai ES turėtų tinkamas darbo sąlygas, ir atgrasymas nuo neteisėtos migracijos į ES.

⁶⁶ Programos „Erasmus +“ aukštojo mokslo poveikio tyrimas, 2019 m.

⁶⁷ Reglamentas (EB) Nr. 810/2009, nustatantis Bendrijos vizų kodeksą (toliau –Vizų kodeksas).

⁶⁸ Direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų.

⁶⁹ COM(2023) 719 *final*.

Didesnis judumas turi būti grindžiamas tikslia su darbo rinka ir įgūdžiais susijusia informacija aiškiai sutelkiant dėmesį į profesijas, kurių darbuotojų tikrai trūksta. Bus labai svarbu glaudžiai bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais teisėtų atvykimo į ES būdų srityje.

Kad specialistų judumas būtų sėkmingas, reikia, kad nacionalinės valdžios institucijos ir įvairių sektorių, įskaitant migraciją, užimtumą ir įgūdžių ugdymą bei švietimą, suinteresuotieji subjektai būtų pasiryžę siekti bendrų tikslų. Komisija yra įsipareigojusi remti šį tarpsektorinį bendradarbiavimą ir tikisi, kad Europos Parlamentas, Taryba, valstybės narės ir socialiniai partneriai aktyviai dalyvaus didinant ES patrauklumą talentingiems ir kvalifikuotiems specialistams iš viso pasaulio.

PRIEDAS

Vykdomų veiksmų, kuriais siekiama kuo labiau padidinti ES vidaus darbo jėgos potencialą, pavyzdžiai

Sprendžiant darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą, svarbiausias ES prioritetas – kuo labiau padidinti vidaus darbo jėgos potencialą. Šiam procesui labai svarbus dialogas su socialiniais partneriais, taip pat užimtumo patrauklumo didinimas, visų pirma sprendžiant netinkamų darbo sąlygų problemą, skatinant lygias galimybes ir kovojant su diskriminacija. Jau vykdoma daug veiksmų:

- * 18 didelio masto įgūdžių partnerystių pagal **Įgūdžių paktą** suburia socialinius partnerius ir suinteresuotuosius subjektus, perkvalifikuojančius milijonus žmonių, be to, rengiamos tolesnės partnerystės.
- * Siekiant, kad **skaitmeniniai įgūdžiai būtų pripažįstami greičiau ir paprasčiau**⁷⁰, pradėtas bandomasis projektas dėl Europos skaitmeninių įgūdžių sertifikato, kuris yra skaitmeninių įgūdžių sertifikavimo kokybės ženklas, kartu su atnaujinta Skaitmeninės kompetencijos programa, kuri yra **skaitmeninių įgūdžių** orientacinė sistema.
- * Dauguma valstybių narių vykdo svarbias pameistrystės reformas, kurias Komisija remia per **Europos pameistrystės aljansą**.
- * **ES fondai** į mokymą investuoja apie 65 mlrd. EUR⁷¹. Tai apima pagalbą rengiant **profesinės kompetencijos centrums** skirtus **100 projektų** tokiose srityse kaip pažangioji gamyba arba dirbtinis intelektas.
- * ES investuoja daugiau kaip 1,1 mlrd. EUR⁷² į ne mažiau kaip 60 **Europos universitetų aljansų**, kuriuose dalyvauja daugiau kaip 500 aukštojo mokslo įstaigų ir kurie veikia kaip pradininkai, suteikiantys perspektyvių įgūdžių studentams ir visą gyvenimą besimokantiems asmenims.
- * ES politika ir finansavimu skatinamas veiksmingas kvalifikacijos kėlimas ir profesinis perkvalifikavimas. Maždaug pusė valstybių narių siekia sukurti **individualiąsias mokymosi sąskaitas**⁷³, kuriomis siekiama kiekvienam suaugusiam asmeniui suteikti darbo rinkai aktualaus mokymo galimybę. Mikrokredencialai yra veiksminga kvalifikacijos kėlimo ir profesinio perkvalifikavimo priemonė naujai atsirandančioms įgūdžių spragoms užpildyti⁷⁴.
- * **Specialistų gausinimo mechanizmas** padės regionams rengti, perkvalifikuoti ir pritraukti įgūdžių turinčius žmones, visų pirma regionuose, iš kurių išvyksta daug darbuotojų, siekiant išnaudoti specialistų potencialą Europos regionuose⁷⁵.

⁷⁰ Paskelbta 2023 m. balandžio 18 d. kaip skaitmeninių įgūdžių ir švietimo dokumentų rinkinio dalis.

⁷¹ Tai apima „Europos socialinio fondo +“ paramą, paramą pagal nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ir Europos regioninės plėtros fondo paramą, taip pat 400 mln. EUR paramą pagal programą „Erasmus+“.

⁷² „Erasmus+“ parama 2021–2027 m. laikotarpiui.

⁷³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A32022H0627%2803%29>

⁷⁴ 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl europinio požiūrio į mikrokredencialus mokymuisi visą gyvenimą ir įsidarbinamumui skatinti. ES finansinė parama visų pirma buvo skiriama pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, iš „Europos socialinio fondo +“ ir pagal programą „Erasmus+“.

⁷⁵ COM(2023) 32 final.

- * Tarybos rekomendacijoje dėl minimaliųjų pajamų⁷⁶ daugiausia dėmesio skiriama tam, kad labiausiai nuo rinkos nutolusiems asmenims būtų suteikiama **įsidarbinimo galimybių**, be kita ko remiant pajamas, teikiant pagalbą ieškant darbo, taip pat teikiant prie individualių poreikių pritaikytas socialines paslaugas.
- * **Nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio** jaunimo įtraukimas į darbo rinką yra Jaunimo garantijų iniciatyvos⁷⁷ ir iniciatyvos ALMA⁷⁸, per pastaruosius 10 metų padėjusios daugiau kaip 43 mln. žmonių įsidarbinti ar toliau mokytis, atlikti pameistrystę ar stažuotę⁷⁹, tikslas.
- * **2021–2027 m. integracijos ir įtraukties veiksmų planu**⁸⁰ ir **ES kovos su rasizmu veiksmų planu**⁸¹ remiama migrantų kilmės arba mažumos rasinės ar etninės kilmės trečiųjų šalių piliečių ir ES piliečių įtrauktis į darbo rinką.
- * Naujoji Europos darbo institucija (EDI) sustiprino **laisvo darbuotojų judėjimo skatinimo** politikos įgyvendinimą. **Socialinės apsaugos sistemų skaitmenizacija ir koordinavimas** dar labiau palengvina naudojimąsi socialinės apsaugos teisėmis tarpvalstybiniu mastu⁸².
- * Nauji teisės aktai dėl minimaliojo darbo užmokesčio bus labai svarbūs **gerinant darbuotojų teises**, o Komisijos pasiūlymais dėl darbo skaitmeninėse platformose, apsaugos nuo pavojingų medžiagų darbe ir sustiprintos lygybės įstaigų veiklos, taip pat būsimu pasiūlymu dėl stažuotčių kokybės sistemos stiprinimo būtų labai pagerintos darbo sąlygos.
- * **Europos švietimo erdvės**, kurioje jaunimas ir visą gyvenimą besimokantys asmenys gautų geriausią išsilavinimą ir mokymą ir galėtų studijuoti bei rasti darbą visame žemyne, sukūrimas bus labai svarbus sprendžiant darbo jėgos ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemą, naudojantis ES lėšomis⁸³.
- * Komisija remia valstybes nares pasitelkdama **techninės paramos priemonę**, kuri gali apimti paramą su darbo jėgos migracija susijusioms reformoms⁸⁴ rengti ir įgyvendinti, įgūdžių prognozavimo mechanizmams⁸⁵ kurti ir nustatyti, taip pat kvalifikacijų pripažinimo ir įgūdžių patvirtinimo procedūroms palengvinti.

⁷⁶ 2023 m. sausio 30 d. Tarybos rekomendacija dėl pakankamų minimaliųjų pajamų, kuriomis užtikrinama aktyvi įtrauktis.

⁷⁷ [Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva. Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Europos Komisija \(europa.eu\).](#)

⁷⁸ [ALMA \(siekti, mokytis, išmokyti, pasiekti\).](#)

⁷⁹ COM(2023) 577 final.

⁸⁰ COM(2020) 758 final.

⁸¹ COM(2020) 565 final.

⁸² COM(2023) 501 final.

⁸³ Pagal programą „Erasmus+“ didinama parama studentų, profesinio rengimo ir mokymo įstaigose besimokančių asmenų, pameistrių, suaugusių besimokančių asmenų ir moksleivių mobilumo mokymosi tikslais galimybėms, siekiant didinti įtrauktį ir spręsti didėjančios įgūdžių paklausos visoje ES ir už jos ribų problemą.

⁸⁴ Techninės paramos priemonės 2023 m. pavyzdinė iniciatyva [„Migrantų integracija ir specialistų pritraukimas \(europa.eu\)“](#).

⁸⁵ [Techninės paramos priemonės 2024 m. pavyzdinė įgūdžių iniciatyva „Labiau prie darbo rinkos pritaikytų įgūdžių ugdymo sistemų skatinimas“ \(europa.eu\)](#)